

Vähän uutta, paljon vanhaa ja lainattua

Rod Brookes: Representing Sport. London: Arnold 2002.

Urheilu on ilonamme mediassa jokaikinen päivä. Kvantitatiivisesti esimerkiksi poliittinen journalismi häviää luultavasti urheilulle kirkkaasti niin sanomalehdissä kuin kuvaruudussaakin. Siitä huolimatta mediatutkijoiden analyttinen kiinnostus urheiluun on edelleen yllättävän laimeaa. Rod Brookes arvelee tämän johtuvan kahdesta seikasta.

Yhtäältä perinteiset journalismin tutkijat pitävät urheilua viihdehömppänä, johon ei kannata juuri rutua tuhlata. Toisaalta taas populaarikulttuurin tutkijat kokevat koko aihepiirin hieman kiusallisena, koska urheilussa niin selvästi juhlietaan poliittisesti epäkorrekteja arvoja kuten hegemonista maskuliinisuutta, kansallistunnetta, jopa ”rotua”.

Kuinkahan lienee? Ovathan tutkijat sentään uskaltaneet kulttuurisesti paljon tulenaremmillekin alueille kuten pornoon. Epäilen pikemminkin, että useimmat mediatutkijat eivät vain usko kompetenssinsa riittävän: mediaurheilun tutkijan kun pitäisi tuntea median lisäksi aika hyvin myös urheilua...

Oikeastaan juuri Brookesin oma yritys paljastaa koko aihepiirin tutkimisen ongelmallisuuden. Mediaurheilu on tänä päivänä niin monihaarainen, mutkikkaasti muuhun kulttuurin linkittynyt merkitysjärjestelmä että sen tarkastelu mitenkään kattavasti yhden suppeahkon – Brookesin kirjassa on noin 160 sivua – teoksen puitteissa näyttää ylivoimaiselta. Pakostakin

syntyy vaikutelma, että pintaahan tässä vain raapaistaan.

Brookes tutkii median roolia urheilun globalisoitumisessa ja tuotteistumisessa (commodification) sekä kansakunnan, rodun ja sukupuolen konstruoinnissa. Hän käsittelee aiheitaan pitkälti konkreettisten tausesimerkkien kautta, mikä suppeassa teoksessa on ihan viisas ratkaisu. Toisaalta teoksen teoreettinen pohja jää näin melko ohueksi, joten opuksen arvo väistämättä vähenee esimerkiksi akateemisena mediaurheilun perusteoksena. Ja kuten aina mediatutkimuksessa monet esimerkit vanhenevat melko nopeasti.

Brookesin pragmaattisen otteen takia kirja on välillä melko puisevaa faktalueteloa. Etenkään suomalaiselle lukijalle teoksen angloamerikkalainen esimerkkiaineisto ei aina oikein avaudu, joskin välillä teoksen kronikointi tarjoaa myös mediahistoriallisesti kiinnostavia helmiä. Esimerkiksi NBC:n yritys tavoitella naiskatsojia human interest -aineistolla Atlantan 1996 Olympialaisten televisioinnissa on kiinnostavaa tietoa, kun muistetaan amerikkalaistelevision suunnannäyttäjän rooli suhteessa muuhun maailmaan. Myös Brookesin lainaama tulkinta amerikkalaisen jalkapallon tilapäisestä tv-suosiosta brittijuppien keskuudessa 1980-luvulla on mielenkiintoinen. Tuolloin soccerin imago oli ryvetetty ”työväenluokkaisen” jalkapallohuliganismin takia, mutta jo 1990-luvulla brittijalkapallo palasi taas juppien suosioon tietoisien imagonsiistimisen seurauksena.

Esimerkeillään Brookes kykenee kyllä osoittamaan, että puheet amerikkalaisen median ylikansallisesta vaikutusvallasta

ovat liioiteltuja ainakin urheilun osalta. Tietoinen globalisaatio ei onnistu – eri kulttuurit suosivat edelleen perinteisiä urheilulajejaan. Sen sijaan Brookesin pohdinnat kansakunnan, sukupuolen ja ”rodun” mediarepresentaatioista ovat suppeita ja ylimalkaisia eivätkä tarjoa juuri uutta.

Muutama vakava virhekin teoksesta osuu silmään. Mediaurheilun pioneereja esitellessään Brookes jättää jostain syystä kokonaan mainitsematta saksalaisten Berliinin 1936 Olympialaisten televisioinnin samoin kuin Leni Riefenstahlin loisteliaan *Olympia*-elokuvan samoista kisoista. Viimeksi mainittua kun nyt sentään aika yleisesti pidetään koko av-mediaurheilun suunnannäyttäjänä. Sen sijaan Brookes hehkuttaa BBC:n 1937 Wimbledon-televisiointia av-urheilun uranuurtajana. Melkoista kotiinpäin vetämistä brittitutkijalta.

Veijo Hietala